

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 3. Solvuntur objectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

Punctum Difficultatis 3.

Solvuntur Objectiones.

itidem 8. Physicorum textu 20. dicit, quod asserere aliquid continuo alterari, sit valde manifestis adversari.

II. RATIO ejusdem est. Successio in qualitate oritur ex divisibilitate ipsius, ac qualitatibus sibi oppositis. Sed est divisibilis in infinitum. Ergo non potest ulla ipsius pars in instanti produci. Illa enim pars quæ produceretur, haberet plures partes, & consequenter haberet principium successionis.

RESPONDET I. potest. In principiis multorum continuum non componitur ex partibus in infinitum divisibilibus, sed ex punctis finitis. Sed quidquid sit de hoc, aliunde argumentum non convincit, distinguendæ enim sunt hæ duæ propositiones. Res divisibilis habet successionem entitativam. Et Res divisibilis non nisi divisibiliter, & successivè produci potest. Prior propositio est vera, posterior autem non probatur ab arguente.

III. RATIO Ejusdem est. Quia sequitur agens naturale debite applicatum passo, pro aliquo tempore nihil in ipso producere quod est absurdum.

RESPONDENT aliqui huic argumento, quod posita illa morula intendatur non nisi effectus. *Hec responsio*

NON SATISFACIT. Quia fieri potest quod producat aliquid incapax intercessionis. Videtur item hoc esse mera divinatio. Deinde si potest tunc intendi effectus, cur & non produci.

RESPONDENT alii II. Producit tunc dispositionem. *Sed hæc responsio*

NON SATISFACIT. Quia fieri potest, quod nulla alia prærequiratur dispositio, ut si primæ dispositiones producerentur, vel si nulla sit ad effectum requisita dispositio, v.g. ad ponendum lumen in aëre.

RESPONDETUR III. Posita debita dispositione agere agens, negabitur autem inter has debitas dispositiones, non esse interceptionem morularum. Nihilominus

PROBATUR II. Argumento negativo, quia scilicet ex una parte nulla experientia, & nulla ratio suadet requiri, vel tanquam dispositiones, vel tanquam modum agendi istas morulas. Ex altera parte necessarium agens, nisi sit impedimentum semper agit, quod impedimentum habere illud à morulis, nec ratio, nec experientia probat, per quod restauratur etiam ratio Pontii, ad negativum principium illam reducendo.

PROBATUR III. Iis rationibus, quæ allata in materia de Continuo, contra ejus morulas.

OBJECIT I. Arriaga. Si ignis applicatus alicui magnæ trabi, continenter omnibus momentis in eam operaretur, eam calefaciendo, in primo, verbi gratia, instanti primam superficiem, in secundo secundam, & sic de aliis, deberet tota trabs in ictu oculi usque ad finem calefieri, quia in ictu oculi, sunt tot instantia, quot superficies in una trabe, quia sol, in ictu oculi conficit unam vel duas leucas spatii, & in quolibet instanti non potest de novo conficere, nisi unicum indivisibile spatium. Ergo ignis singulis instantibus, unam superficiem de novo calefaceret, & in ictu oculi totam trabem percurrir.

RESPONDETUR. Supponit hoc argumentum aliquid, quod in nostris principiis est falsum, nempe trabem constare indivisibilibus. Sed etiam hoc posito, nondum convincit argumentum, quia fieri potest, ut in primo instanti propter resistantiam passi, non possit formam intentam producere, & propter limitatam agendi spheram, non potest agere in partem aliquotam, idque simul, sed non nisi successivè ad eam pervadendo, licet sine ulla morula desistentis actionis. Deinde hoc argumentum, dum probat suam sententiam, hoc ipso illam improbabilem reddit, quia si valet calculatio argumenti, sequitur infinite pluribus morulis, & instantibus otari ignem, & quodcumque agens necessarium, quam agat. Sequetur alia calculatione probos, demus lignum tripalmare, computetur quoties illud in duabus leucis contineatur, si ergo sol duas leucas conficit in ictu oculi, ignis calefacere debuisset illud lignum, minus ictu oculi, & citius, toties quoties, & quot partibus minus est lignum tripalmare, duabus leucis. Ergo si non ignescit illud lignum referendum est in morulas. Ergo istæ morulæ notabiliter perceptibiles, plures sunt quam instantia, quibus calefacit ignis. Ergo ulterius sequitur, quod plures, verbi gratia, plumas, vel fila tenuia non possit comburere ignis in illa duratione ictus oculi, quam comburere, quia habet plura instantia, in quibus non agit quam agit. Sequitur item, quod quamvis interdum possit tardius agere, non tantum ob morulas, sed etiam ob resistantiam passi, nonquam tamen poterit citius, quia habet præfixas velocitatis metas, per alligationem ad statas morulas. Sequitur item, quod interdum per plures morulas, quiescente igne, si illi applices intra illas morulas digitum, non sis illum adustus. Neque valet si dicas propter citissimam transactionem illarum morularum, reassumere actionem ignem, semperque

† (C)

sequi

sequi unctionem, quia hoc quidem experimur, sed si dentur morulae, experiri non deberemus, quia per plures incomparabiliter morulas sequitur, quod non peragatur unctio.

OBJICIT II. Idem: Sonus producit species sui ad certum spatium, & quidem in instanti, ut patet experientia, quia qui proximè adstant æquè primò vident ictum ac sonum, in partibus autem remotioribus, citius videtur ictus, quàm sonus; quod in aliud principium referri non potest, nisi quia illa species cessant ab operando, & postea operatae sunt. Ergo potest agens naturale esse, quod non possit continenter operari.

RESPONDETUR. Missis aliorum responsionibus variis; negando ex eo tardius audiri sonum à remotioribus, quod species soni cessant ab operando. Explicationem autem, unde oritur illa successio, difficile reddunt hæc. Primò quia species secundæ, ut ita appellem, sphaeræ soni, sunt ejusdem rationis cum speciebus primæ, Ergo si in sphaera prima instantaneè producebantur, etiam in sphaera secunda instantaneè producentur. Si autem instantaneè producantur, cur tardius causant sui auditionem? Secundò quia in secunda sphaera audientes, æquè primò audiant, siue remotiores, siue propinquiore intra eandem sphaeram contenti. Ergo etiam in illa secunda sphaera tota, instantaneè produci debuerunt species. Tertiò si in prima sphaera per partes aliquotas, & non proportionales productæ sunt species soni, etiam in secunda sphaera, ita produci debent, unde ergo illa mora.

SUPPONO I. Dupliciter posse discurre de productione specierum audibilium; primò dicendo, sono producto, illum exemplo interire, & solas species, se se propagare. Secundò, sonum productum durare, eumque propagare species.

SUPPONO II. Posito quod dentur species soni, probabilius esse, quod ipse sonus producat sui species: Quia si ipsæ species producant alias species, non est ratio, cur alias species non producant, idque in instanti; non enim est major ratio de his, quàm de illis, si autem illas in instanti producant, causare deberet in instanti auditionem. Ergo per te falsum erit tardius percipi sonum, quàm ictum in secunda verbi gratia sphaera, cum utrumque æquè in instanti producat, & tamen oppositum docet experientia. Rursus, quando ostendi potest causa alicujus conservativa naturalis, ad eam potius recurri debet, quàm ut recurratur ad DEUM, cum ergo species soni indigeat causâ conservativa, & hæc referri possit in sonum, dicendum est, sonum species illas conservare, quod si illas poterit conserva-

re, poterit & causare. Deinde quando dubitatur, quæ sit causa alicujus effectus, si illius causa inveniri possit naturalis, potius illa assignanda est: Si autem indubium revocetur, an existat illa causa, signum à posteriori, & probatio illius existentia, erit causatio illius effectus. Quod si inter duas causas dubium sit à quânam ille effectus procedat, ab illa causa potius sentiendum est, illum effectum produci, à qua primò productus est, causas enim natura, cum potest, non multiplicat. Quod totum ad præsentem difficultatem applicando, dico potius sonum revocari debere aliarum specierum productionem: quia primæ species ab illo primum productæ sunt, potestque esse signum à posteriori existentia illius, ipsa illa efficientia specierum, quæ si illi tribuatur, non multiplicabuntur causæ sine necessitate. Quia nec tribueretur vis succedentes species causandi, nisi lono, qui primò, etiam species audibiles produxit. Quod autem dicitur hic de productione specierum à sono, dici proportionaliter debet, quod lumen non propagetur ab alio lumine, sed à luminoso.

SUPPONO III. Posito quod sonus sit causa productiva, non tantum in prima sphaera, sed etiam in secunda specierum, non negandum est intervenire illic aliquem impulsus. Ratio quia quod sonus tormenti citius audiat, quàm sonus, qui ab ictu securis ligno impactæ editur, id commodius in aliud, quàm in impulsus referri non potest. Nam si in aliquid aliud referretur, referri posset in majorem activitatis sphaeram. Sed si quæras hujus ipsius causam, id commodissime in impulsus referri, esset. Rursus, si quis apponat auriculam tubo surlatante alio, sentiet leviter auriculam suam percipi; posita autem vociferatione sensibilibus afficietur, quod in congregatum non nisi impulsus soni referri potest. Denique videmus omnibus sonoris, impulsus adjungi; sic fragori tormentorum adjungitur impulsus, item fragori chordarum pulsatarum, &c.

SUPPONO IV. Cæteris paribus, & quantum est ex vi impulsus, in medio deberet esse sonus fortior, sed quantum est ex vi soni, ab initio est fortior, quod ipsa experientia à posteriori magistra docet, præcipue quia per nos sonus non est impulsus, licet sit aliquid conjunctum impulsui. Et sicut verbi gratia, si calor cum impulsu deferatur, aliundeque augeatur non sequetur, in medio debere esse illum vehementiorem, ita & in præsentem.

SUPPONO V. Fieri posse ut agens aliquod, producat aliquid instantaneè, quantumvis ex accidenti actioni illius sit adjuncta successio. Sicque verbi gratia, Sol instantaneè illumi-

illuminat, quia tamen successivè per cœlos movetur, non omnia simul illustrat, licet quod illustrat instantaneè illustret: Sic & sonus, quamvis, cum producit species, instantaneè illas producat, fieri potest ut ex accidenti, actioni illius, sit adjuncta successio. *Hic suppositis*

RATIO est. Cur non ita, esto in remotiori loco audiatur sonus: quia sonus, & ejus species, cum impulsu deferuntur, qui nonnisi successivè operatur. Et sicut sol, quamvis ubi illuminat, in instanti, ut dictum, illuminat; tamen illud spatium totum, sicut successivè percurritur, ita illuminatur: Sic & sonus & quia continuatè illud spatium percurrit, continuatè auditur. Rursus sicut sol in suo cursu aliquas partes luminis conservat & alias, de novo producit sic & sonus aliquas species conservat, aliquas producit.

Quod si non admittas ulla species soni, ita de ipso sono discutes, sicut de ejus speciebus.

INSTAT I. Arriaga. Licet sonus per motum localem deferatur, specierum tamen productio, non fit per motum localem, sed in instanti ipsius soni, cur ergo productis speciebus, tardius illæ veniunt ad aures magis distitorum?

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum: Cum lux solis producatur in instanti, cur tamen in instanti totus mundus non illuminatur? Dices quia non habet tantam sphaeram activitatis, dicam etiam sonum non habere, tantam sphaeram activitatis. Et sicut, quamvis alias nesciremus, solem, movendo se, illustrare mundum, ex hoc principio, quia non habet tantam sphaeram activitatis, & ex altero principio, quia successivè istam sphaeram, quam non impleverat luce sua, occupat, bene inferremus. Ergo sol successivè se movendo & propagando lucem, illuminat; sic ex similibus principiis, bene inferremus, successivè sonum ipsum applicatum esse remotioribus partibus.

INSTAT II. Idem. Motus localis soni, fuit in ordine ad primam productionem non specierum, etsi à motu hæc tota tarditas provenit, etiam vicini debuissent eum tardè audire.

RESPONDETUR. Vicini intra primam, ut ita dicant sphaeram, sphaeram constituti, æquè citò audient; vel si non æquè citò, id non erit notabile, nec discernibile.

INSTARI potest III. Supponamus, spatium primæ sphaeræ, in qua simul soni species, & visibilis objecti pervenerunt, esse tripalmarè, quando digito uno recedit sonus à termino à Quo, vel operatur in digito secundæ sphaeræ, vel non operatur, si non operatur, Ergo conce-

dis morulas in operando interceptas. Ergo ulterius ille audiens, qui responderet illi digito, nihil audiet; quia nihil operatur sonus tunc. Si autem operatur, Ergo non per species aliquotas operatur sonus, quia quantum recedit à Termino à Quo, tantum operatur in Termino ad Quem. Sed nonnisi successivè recedit, & non per partes aliquotas. Ergo nonnisi successivè; & non per partes aliquotas operatur in Termino ad Quem, contra quam toties suppositum est.

RESPONDETUR. Retorquendo argumentum de illuminatione solis, qui etiam per partes aliquotas illuminat, & supponitur moveri, successivèque lucem producere, licet retorsio non teneat, in principiis morulas admittentium. Directè autem dici potest; quando digito uno, recedit somno à termino à Quo, operatur in digito Termini ad Quem, Cæterum successivè quidem impulsus operatur, sed ipse sonus non accommodat se conditioni impulsus in hoc, adeoque operari poterit, nonnisi in partibus aliquotis simul, ut dixi de lumine solis, cujus sparsio conjungitur, motui successivo solis, & tamen illuminatio fit in partibus aliquotis simul.

INSTABIS IV. Si impulsus est annexus sono, sequitur, quod posteriores illius partes, citius sint audiendæ, quam priores. Posteriores enim partes viciniore sunt, adeoque prius sui species causabunt; consequenter prius finem audiremus quam principium.

RESPONDETUR. Instantiam in omni sententia solvendam esse. In nostris principiis dici potest: Quod species illæ soni, vel partes ipsius soni, quamvis sint penetratæ, servant tamen inter se ordinem productionis soni proportionatum, ad eum modum, quo etiam species visibiles, quantumvis inter se penetratæ, servant tamen similem ordinem. Quare autem in Echo nonnisi ultimo syllabæ pronuntientur, id non ex eo est, quasi primo nonnisi finis, perveniat ad locum repercussionis. Quia si primo finis pervenit, cum Ly primo sit quid relativum, deberet posterius advenire principium, adeoque post finem principium audiri deberet. Nec idem in id rejici debet, quod sonus immediatè productus impedit auditionem Echo, quod non auditur nisi post transactum priorem sonum. Quia saltem remotiores non impeditentur ab illo percipiendo, ad eum modum, quo interdum duorum canentium, nonnisi unusquisque se audit, cum remotiores sonum utriusque percipiant. Potius ergo ratio est per quam restauratur doctrina Suarii. Quia scilicet eo ipso tempore, quo reflecti deberet sonus prioris syllabæ supervenit ei alius sonus, qui impedit ne refringatur, ad eum modum, quo si duæ pilæ allidantur, casu quo

prior refringi deberet superveniat alia; impediret refusionem prioris, ita & posteriores panes impediunt, ne priores refringantur, adeoque ne edant Echo. Sed hæc ratio, habet adhuc has difficultates.

Primam. Sit trisyllaba dictio, prior prius allidatur. Ergo audiri debet. Dici potest, prior prius allidatur. Ergo audiri debet. Dici potest prior allidatur, sed non refringitur ad corpus illud, & tamen refractione facit Echo.

Secundam. Aër sequens syllabam, quæ reflectitur, non impedit quominus refringatur illa syllabas. Ergo nec sequentes primam syllabam, impediunt illius refractionem. Dici enim potest majorem esse resistentiam & impressionem à sono sequentium syllabarum primam, quàm ab aère; quod ipsum, à posteriori, hæc ipsa experientia docet.

Tertiam. Cur primæ syllabæ sonus, non se potest refringere ad latus pergendo, & causare sonum? dici potest, quod sonus allisus exemplo esset, nec ad latera pergit.

INSTABIS V. Quando exploditur bombardæ, ii qui plus quam in medio sunt audiunt tardius sonum, quàm videant factam explosionem, cujus ratio reddi non potest in nostris principiis.

RESPONDETUR. Falsum esse quòd etiam vicini explosioni, non advertant successione frangoris ipsi ignitioni. Directè autem ratio est, quia defertur sonus medio impulsu, qui successivè operatur.

OBJICIT III. Arriaga. Lapis gravis supra asserem gravitans, non statim frangit asserem. Ergo non agit à primo statim instanti continenter in illum.

RESPONDETUR. Quia successivè superantur vires resistitivæ ipsius asseris, ideo ille successivè frangitur, licet non interceptis morulis.

INSTAT. Si continuò ille lapis impulsus imprimeret ligno, posito v. gr. quòd nonnisi per tres annos frangeretur lignum, deberet ille impulsus esse infinitus.

RESPONDEBUNT Peripathetici. Sicut tempus componitur ex partibus finitis in infinitum, ita & partes illius impulsus erunt finitæ in infinitum.

Punctum Difficultatis 4.

Quid sit sentiendum de augmentatione accidentali.

ASSERO I. *Augmentationem accidentalem non interrumpi morulis.*

RATIO. Quia nec illis interruptitur augmentatio substantialis.

ASSERO II. *Augmentationem earum qualitatum quæ habent contrarium, non esse continuam.*

RATIO. Quia obfistentia oppositorum, prohibet continuationem. Cæterum quando producit qualitas, quæ non habet contrarium ex accidenti fieri posse, ut non sit augmentatio illius continua.

RATIO. Quia fieri potest quod augmentans successivè, nonnisi applicetur, ut videre est in sole, sono, & aliis.

ASSERO III. *Universaliter loquendo non esse necessarium quod qualitates quæcunque per partes aliquotas producantur ex vi præcisè qualitatum.*

RATIO. Quia principale fundamentum asserendi aliqua per partes aliquotas produci, est, quia determinat sibi certum aliquod minimum naturale, ut dictum est de Inductione formas substantialis Videntis. Jam autem non est necesse, ut omnes qualitates certum sibi minimum determinent, nisi fortè sit minimum quantitatis; quod ipsum probatur: quia tota illa determinatio oritur ex exigentia certorum organorum, quæ organa non exiguntur à qualitatibus.

ASSERO IV. *Notam, ex qua colligi debet, aliquam qualitatem producat per partes aliquotas, petendam esse non nisi à posteriori, si scilicet in aliqua certa distantia æque efficiat remotiores ac proximiores partes.*

ASSERO V. *Si nomine partium aliquotarum, intelligas, non plura aliquam minimam quantitatis, sed nonnisi unum minimum, in isto sensu, quodcunque agens Materiale, agit per partes aliquotas.*

RATIO. Quia non potest agere minus quàm in minimo quantitatis, non enim potest agere in id, quod quantum non est.

DICES I. Augmentatio, prout importat inductionem formæ substantialis, non est continua. Ergo nec ulla productio formarum accidentalium, poterit esse continua, ut supponebatur Asserto secundo.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia inductio formæ substantialis supponit dispositiones, quæ quia habent contrarium, non statim possunt induci. Jam autem formæ accidentales, non est necesse ut supponant alias dispositiones, & possunt non habere contrarium.

DICES II. Supponamus, calorem produci unicà hora; quæro, vel singulis illius instantibus productus est calor, vel non. Si singulis instan-